

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 1^ο

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Μετά τὰ φυσικά, Α 2, 98b12-28

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστὶν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἕνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὥς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἐτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὦν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὥς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκὲν ἐστίν.

A1.α. Να χαρακτηρίσετε καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου ὡς «σωστή», ἀν εἶναι σωστή, ἢ «Λάθος» ἐάν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο.

- α. Οἱ ἄνθρωποι ἀρχισαν νὰ φιλοσοφοῦν, ἐπειδὴ θαύμαζαν τὰ παράξενα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.
- β. Ἡ ἐναρξὴ τοῦ «φιλοσοφεῖν» κατατάσσεται με τὸ «νῦν» στὴ διαχρονία τῆς, ἐνῶ με τὸ «πρῶτον» στὴ συγχρονία τῆς.
- γ. Αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τοὺς μύθους κατὰ κάποιον τρόπο εἶναι καὶ φιλόσοφος.
- δ. Ὁ μῦθος συντίθεται ἀπὸ ἀσήμαντα γεγονότα.
- ε. Ἡ ραστώνη δυσχεραίνει τὴ φιλοσοφικὴ ἀναζήτηση.
- στ. Ἡ φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ὡς ἡ μόνη ἐλεύθερη ἐπιστήμη.

β. Να προσδιορίσετε τὸ περιεχόμενο τῶν λέξεων «θαυμάζω» καὶ «φιλοσοφῶ»

Μονάδες 10(6+4)

B1. Ὁ Αριστοτέλης ἔχει χαρακτηριστεῖ ὡς «ἐνας πρῶτος ἱστορικός τῆς φιλοσοφίας», νὰ τεκμηριώσετε τὴ θέση αὐτὴ βασιζόμενοι σὲ γλωσσικὰ στοιχεῖα τοῦ κειμένου.

Μονάδες 10

B2.α) Να εξηγήσετε τη λειτουργία του παρενθετικού επιχειρήματος «διό και ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πώς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων».

β) Ο Σταγειρίτης πρεσβεύει ότι η φιλοσοφία είναι η « μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν». Ποια έννοια προσδίδει στο επίθετο «ἐλευθέρα» και με ποια αναλογία στηρίζει τον ισχυρισμό του;

Μονάδες 10 (5+5)

B3. Να χαρακτηρίσετε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου ως «Σωστή», αν είναι σωστή, ή «Λάθος» εάν είναι λανθασμένη.

1. Ο Αριστοτέλης παρακολουθούσε ευλαβικά όλα τα μαθήματα του Πλάτωνα.
2. Η διδασκαλία του Αριστοτέλη στην Ακαδημία και οι ιδέες του τον έφεραν συχνά αντιμέτωπο με τους συναδέλφους του στην Ακαδημία, τον Ηράκλειτο, τον Σπεύσιππο, τον Ξενοκράτη.
3. Ο Εύδοξος ήταν μαθηματικός, αστρονόμος και γεωλόγος.
4. Η αλληλεπίδραση του Σταγειρίτη με τους λόγιους της Ακαδημίας συνέβαλε στη γονιμοποίηση της σκέψης του.
5. Ο φιλόσοφος κατά την δεύτερη περίοδο της φιλοσοφικής του δραστηριότητας συγγράφει σημαντικό μέρος από τα Μετά φυσικά του.
6. Η εκπαίδευση του Αλέξανδρου γινόταν στη Μίεζα, μικρή κωμόπολη κοντά στην Πέλλα.

β. Να αντιστοιχίσετε τη **Στήλη Α** του παρακάτω πίνακα με το γράμμα της **Στήλης Β** προκειμένου να συμπληρωθεί ορθά το νόημά της.

A	B
1. Θεόφραστος 2. Ερμίας 3. Πλάτωνας 4. Νικόμαχος	A. δάσκαλος του Αριστοτέλη. B. πατέρας του φιλόσοφου. Γ. ίδρυσε τη σχολή με το όνομα Περίπατος Δ. φίλος του Αριστοτέλη.

Μονάδες 10 (6+4)

B4.α. Να εντοπίσετε λέξεις από το κείμενο που να έχουν ετυμολογική συγγένεια με αυτές που έπονται: ανεξίτηλος, κατάκοιτος, εναρκτήριος, ιστοριογράφος, αναβατήρας, παρείσακτος.

β. Για καθεμία από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της, χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: παθημάτων, διαγωγήν.

Μονάδες 10 (6+4)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B5. Να μελετήσετε το απόσπασμα που έπεται και να εντοπίσετε εάν υπάρχει σύγκλιση απόψεων με το έργο του Αριστοτέλη.

Εκείνοι που μελετούν φιλοσοφία, σπουδάζουν ή καταγίνονται με φιλοσοφική έρευνα είναι σε θέση να αναπτύξουν μερικές πολύ χρήσιμες ικανότητες: να λύνουν προβλήματα, να οργανώνουν λογικά τις σκέψεις τους, να διατυπώνουν έγκυρα και, καμιά φορά, ακαταμάχητα επιχειρήματα, να επικοινωνούν με τους άλλους με λόγο συγκροτημένο, εύλογο, τεκμηριωμένο, να αναλύουν κριτικά και να ξεδιαλύνουν τις βασικές ιδέες που είναι τρέχουσες στην καθημερινή ζωή, να αξιολογούν με τρόπο κριτικό την πορεία της συλλογικής ανθρώπινης ζωής και να συμβάλλουν στη διαδικασία αλλαγής της.

Θεόφιλος Βέικος, Εισαγωγή στις φιλοσοφικές σπουδές

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δημοσθένους, Ολυνθιακός Α', 16-19

Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν ῥᾶδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὃ τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἄγνοω μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σῶζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἐτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὅκνω μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων [στρατιωτικά]· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε.

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «φημί δὴ διχῇ βοηθητέον ... ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται».

Μονάδες 10

Γ2. Με βάση το αδιδακτο κείμενο, ποιες προτάσεις διατυπώνει ο ρήτορας και ποια δυσκολία αντιμετωπίζει κατά την εκφώνηση του λόγου του;

Μονάδες 10

Γ3.α. Να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται στον Αόριστο β και να τους μεταφέρετε στο β ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου.

β. Να γράψετε τα παραθετικά των επιρρημάτων του αποσπάσματος: «εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ' Ὀλυνθον παραστήσεται, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται

γ. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ὕμῖν : τη γενική πληθυντικού στο γ πρόσωπο

ἄνδρες: την κλητική ενικού

τοῦθ' : την δοτική ενικού στο θηλυκό γένος

Μονάδες 10 (4+3+4)

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τούς όρους: Τὸ ἐπιτιμᾶν, τοὺς ὑστάτους, περὶ ὧν, ἡμῖν (δίπλα στη φράση «ἡ στρατεία γένηται»).

β. «φημί δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν»: Να αναλυθεί το ρηματικό επίθετο.

γ. « ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆι»: Να συμπτύξετε τη δευτερεύουσα πρόταση σε αντίστοιχη μετοχή.

δ. «τοὺς τοῦτο ποιήσοντας»: Να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 10(4+2+2+2)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΥΡΑΚΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ 1

A1.α.:

α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Λάθος

ε. Λάθος

στ. Σωστό

B3.α.1. Λάθος

2.Λάθος

3.Λάθος

4. Σωστό

5. Λάθος

6. Σωστό

β.1Γ,2Δ, 3Α ,4Β.

B4.α.: ανεξίτηλος- προϊόντες

Κατάκοιτος- σύγκειται

Εναρκτήριος- ήρξαντο

Ιστοριογράφος- είδέναι

Αναβατήρας- συμβεβηκός

Παρείσακτος- διαγωγήν.

Γ3.α. έκβηθι ,γενοῦ, εἰπέ,έλθέ

β. κάκιον/ χειρόν-κάκιστα,χείριστα

ῥᾶον-ῥᾶστα

γ. σφῶν, ἄνερ, ταύτη,

Γ4.α . ἐπιτιμᾶν: υποκείμενο στο εἶναι

τοὺς ὑστάτους: επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου στη μετοχή τους εἰπόντας

περὶ ὧν: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς καθ' ἑλξιν (περί τούτων, ᾧ...)

ἡμῖν: δοτική προσωπική αντιχαριστική στο γένηται μάταιος